

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

JUOZAS STAKAUSKAS

TRYŠ LIETUVIŲ TAUTOS PAGRINDAI

Iš atsiminimų

**Parengė
GEDIMINAS RUDIS**

LII
LEIDYKLA

VILNIUS, 2014

TURINYS

KRISTAUS KAREIVIO ATSIMINIMAI / 11

AUTOBIOGRAFIJA

Įžangos žodis / 21

Bočiai / 24

Stanikūnai Jabutonyse / 26

Lenkmečiai / 28

Stebuklingas kryžius / 30

Baudžios panaikinimas / 32

Užliausiai / 33

Tėviškė / 34

Į mokslą / 37

Į kunigus / 46

Seminarija / 48

Seminarijos nuotaika / 50

Atostogos / 59

Skolos / 60

Atsilyginimas / 61

Šeimos nariai / 62

Skirstomės / 65

Ir toliau trimis pagrindais / Keturi kunigai Stakauskai / 68

Vyrų brolijos / 71

Jonas Račiūnas / 72

PANEVĖŽIO PARAPIJA / Kan. Myk. Chodoravičius / 77

Antros bažnyčios statymas / 80

Senamiestis /	86
Statyba /	88
Kapinių puošimas /	93
Balansas /	95
Dvasios reikalai /	96
Pastoracijos dirva /	98
Mokytojos katechetės /	101
Pamaldos /	102
Parapijos lankymas /	123
Amžinieji rusų tikslai /	124
Lietuviai Liepojoje /	128

PANEVĖŽIO PADANGĖJE KOVOS 1909–1920 METAIS ŠVIETIMO DARBAS NUO 1909 M. IKI KARO / 149

Labdarybė /	150
Pirmoji katalikiškoji mokykla /	152
Prieglaudos karo metu /	154
Pabėgėliai Panevėžio prieglaudoje /	156
Gaisras /	157
Bolševikų globa prieglaudose /	158
Atvaduotųjų sveikinimas / Pabėgėlius – į Žemaitiją /	159
„Daraktorės“ ir „daraktoriai“ /	161
Daraktorė P. Klevečkaitė /	163
Slapti kursai mokytojams /	165
„Saulės“ mokyklos /	166
„Saulės“ kursistės moko kaimuose /	171
„Saulės“ dr.-jos pirmininkas Panevėžyje /	173
Švietimo darbas vokiečių okupacijos metu /	174
„Saulės“ kursai /	176
Pradžios mokyklos / Mokyklos kaime /	178
Dvi švietimo aukos /	180

Muzikos mokykla /	181
„Saulės“ progimnazija /	182
Biblioteka / Naujų patalpų reikalas / Pakeltas ūpas /	184
Pirmoji pasaulio lietuviškoji gimnazija /	185
Mergaičių gimnazija / Vokiečių inspekcija /	187
Grįžta inteligentai iš Rusijos /	188
Atgaunami realinės mokyklos rūmai /	190
Bolševikų laikais /	191
Prieglaudoms ir mokykloms palaikyti lėšos /	194
Didysis karas /	196
Rusų armija traukiasi atgal /	197
Prohibicija /	198
Pabėgėliai /	199
Generolas Čaikauskas /	200
Kazokai su škaplieriais /	201
Mane, Tekel, Fares! /	202
Baisioji naktis /	203
Feldbefehl /	205
Nauji valdovai /	207
Baisūs karo palydovai /	211
Plėšikavimas /	213
Ištvirkimas / Karantinas /	214
Mirties šmėkla /	215
Plienčikai /	217
Nebėra teisybės / Okupantų teisės /	220
Mirties baudmė / Rekvizicijos /	221
Miškų eksploatacija /	222
Šaukimas vyrų į darbą /	223
„Poniewiez“ – vokiškas miestas (skaityk: „Põnivic“) /	224
Miestas plečiasi /	224
Vokiečių administracija /	225

Valsčių sutvarkymas /	227
Teismas / Verwaltung für Litauen /	228
Vokiški pinigai /	229
Vokiečių kalba /	230
Vokiečių pasai / Vokiečių triumfas /	231
Lietuvių rauda /	233
GENERALVIKARO RŪPESČIAI / Jurisdikcijos klausimas /	236
Mano kancleris /	239
Naujas stilius /	240
Vokiečių valdžios sutartis su Bažnyčia /	241
Vyskupijos administravimas /	242
Karo sunaikintos bažnyčios / Pamaldų tvarkymas /	244
Vokiečių skelbimai /	249
Bažnyčios varpai /	250
Vargo džiaugsmas ir pramogos /	251
Vyskupas grįžta /	252
VILTIS LIETUVAI ATSIKELTI / Panevėžiečių kalbos /	256
Lietuviai patys valdosi /	262
VALSTYBEI KURTIS KLIŪTYS /	266
Kovos užfrontėje /	268
Tikybės pamokos draudžiamos /	270
Suėmimai ir bausmės /	271
Brolių kapas /	272
Pozicijos iš rankų į rankas /	273
Susisiekimas per frontą /	274
Gandai ir proklamacijos / Pušaloto partizanai /	275
Sekamos organizacijos /	275
Nauji pinigai / Šiltinė ir badas /	276
Iš bažnyčios gyvenimo / Mobilizacija / Galas /	277
Jau ne svajonė, bet tikrovė /	279

KOVA SU LENKOMANAIS, RUSAIS BEI LIBERALAIS

Krekenavos bažnyčia ir stebuklingas joje Švč. Marijos paveikslas / **285**

„Dwór, plebania i chata!“ / **292**

Lenkai Lietuvos žemėje / **294**

Lenkų kalba bažnyčioje / **297**

Reakcija prieš lenkinimą / **300**

Tautiškumas / **305**

Po Didžiojo karo / **309**

Visų tautų tragedija / **312**

Klebonija / **314**

Lietuvių tautos keliai laisvoje tėvynėje / **326**

Asmenvardžių rodyklė / **347**

Juozas Stakauskas. Three Foundations of the Lithuanian Nation.

Summary / **359**